

сміслових чинників при опосередкованому впливі зовнішніх факторів, внаслідок чого активність є відносно незалежною від них. Таке розуміння свободи є найширшим, оскільки вона тут розглядається як невід'ємна властивість «онтологічного» суб'єкта, його базова антропологічна характеристика. На думку Ж.- П. Сартра, в цьому сенсі свобода існує в кожній людині, причому існує завжди, і людина «приречена бути вільною». Отже, свобода постає потенційною і водночас актуальною здатністю людського суб'єкта не тільки відображати світ і відповідати на його впливи, а й творити його, бути автором, виступати причиною змін у ньому та в собі.

Важливим для вивчення особистісної свободи є визнання того факту, що в реальному процесі життєдіяльності не кожна пересічна людина може виявляти, її як свою здатність або функцію. Має місце певне протиріччя між свободою «як сутнісною здатністю буття індивіда» та її проявом у «конкретному індивідуальному бутті».

Тим самим, як зазначає Д. Леонт'єв, свобода властива тільки людині, але не кожній. Люди можуть бути внутрішньо невільними, коли не розуміють діючих на них зовнішніх і внутрішніх сил, мають нерозвинені сенсожиттєві орієнтації та виявляють нерішучість, нездатність побороти несприятливі обставини, вийти із ситуації, втрутитися, в якості активної діючої сили в те, що з ними відбувається.

А. Маслоу, К. Роджерс, Е. Фромм, І. Ялом та інші пов'язують свободу з позитивним образом людини та розглядають її як важливу умову повноцінного функціонування особистості. Людина, яка має свободу, відкрита світу, довіряє собі й упевнена в собі, усвідомлює та реалізує свої можливості, приймає самостійні та відповідальні рішення, здійснює свідомі вибори в рамках існуючих норм і правил. Досягнення саме такого рівня особистісного розвитку людини буде створювати базис її правомірної поведінки та забезпечувати надійні взаємовідносини особистості з правовою системою, що виключають її неправомірну поведінку та обумовлюють правильне вирішення нею правових питань.

Список використаних джерел

1. Юридична психологія: підручник / Александров Д.О., Андросюк В.Г., Казміренко Л.І. та ін.: заг. ред. Л.І. Казміренко, Є.М. Моїсєєва. - Вид. 2-е, доопр. та доп. - К.: КНТ, 2008. - 352 с.

2. Шведьдіна О. Проблема волі та особистісна свобода в юнацькому віці // Освіта регіону. Політологія. Психологія. Комунікації. - 2011. - №3. - Ст. 167 - 172.

ОСОБИСТІСНІ ВЛАСТИВОСТІ ПРАВознавців ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЇХ ПРОФЕСІОНАЛІДІЯЛЬНОСТІ

Ніколенко Дмитро Олександрович, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Психологічне вивчення трудової діяльності дозволяє не тільки обґрунтувати шляхи, методи і засоби удосконалення діяльності, але також досліджувати фундаментальні явища психіки (формування суб'єкта праці, розвитку здібностей, становлення особистості професіонала і т.п.).

Сукупність якостей та властивостей особистості, що зумовлює стан змобілізованості психіки, функціональних резервів організму до безпосереднього здійснення найбільш доцільних, актуальних, безпомилкових та обґрунтованих дій, додержання правових та етичних стандартів в діяльності визначає професійну надійність фахівця. Рівень пізнавальної активності, сформованість пізнавальних потреб та спрямованість їх змісту є провідним критерієм професіоналізму правознавця.

Особливого значення проблема пізнавальної діяльності людини її рівень, якість, структура та форми прояву, закономірності і механізми реалізації набуває в процесі юридичної діяльності та підготовки правознавців. Складна інтелектуальна трудова діяльність правознавців відрізняється цілим рядом специфічних особливостей і висуває перед ними різномірний комплекс вимог. Успішне вирішення основних професійних задач по створенню, забезпеченню і захисту прав, свобод і законних інтересів громадян нерозривно пов'язане з комплексним та систематичним вдосконаленням рівня і якості

пізнавальної активності правознавців, систематичним підвищенням їх інтелектуального потенціалу.

Спостережливість, як властивість людини, виявляється в умінні розрізняти характерні, суттєві, в тому числі малопомітні ознаки предметів, явищ та їх відношень, виступає якісним показником рівня мисленнєвої діяльності. Спостережливість органічно поєднана з процесом спостереження, є результатом цього процесу але не тотожна йому.

Розкриття природи спостережливості дає змогу по новому розглядати взаємовідношення різних рівнів психічного відображення при утворенні оптимальної моделі теоретичної та практичної діяльності, через глибокі знання суті ознак предметів, явищ та їх відносини, уміння диференціювати, розрізняти властивості і якості об'єктів, що пізнаються, уявляти, розуміти і прогнозувати їх динаміку.

В спостережливості пізнавальні процеси проявляються специфічно як здібність розрізнення оточуючої дійсності, що спостерігається, очікуванні об'єктів, явищ і їх наслідків, як відомих по минулому досвіду або у створених в уяві образах. В залежності від рівня та модальності психічного відображення можна виділити види спостережливості людини: сенсорно-перцептивний, образний та понятійно-мисленнєвий.

Тісний зв'язок з пізнавальною діяльністю людини не вичерпує психологічного змісту спостережливості. Спостережливість інтегрує собою прояв індивідуально-типологічних властивостей особистості в різних видах діяльності: перцептивній, мнемічній, мисленнєвій, імажитивній і т.п. Психологічні особливості спостережливості органічно поєднані з потребами, цілями, мотивами особистості. Особливим чином спостережливість залежить від спрямованості особистості, інтенсивності і стійкості якостей індивіда.

Динамічний підхід до вивчення особистіших характеристик спостережливості правознавців орієнтований на дослідження закономірностей постійного «руху» самої особистості у просторі власних якостей, власного віку, мінливості соціальних і правових норм, на вивчення якісних змін в особистості, прогресивних або регресивних форм і тенденцій розвитку, причин трансформації особистості. Спостережливість як властивість особистості правознавця передбачає активну роль самої особистості в процесі свого розвитку шляхом визначення місця тих чи інших подій у власному і суспільному житті, у визначенні їх суб'єктивної цінності, в закріпленні у своїй поведінці сталих її складових, змін у духовному і душевному житті.

Отже, спостережливість як особистісна властивість юриста-правознавця проявляється в особливій організації його пізнавальної діяльності і характеризується розумінням відображення дійсності на найвищому рівні її адекватності. Атрибутом спостережливості виступає активне ставлення суб'єкта пізнання до оточуючої дійсності і до самого себе у формі діалогу спрямованого на безперервну актуалізацію інформації.

Уміння організувати і проводити спостереження, само по собі, ще не гарантує людині досягнення поставленої мети.

Спостережливість проявляється на різних рівнях відображення дійсності, як органічна складова пізнавальних процесів і особистісна властивість правознавця і виступає інтеграційним компонентом.

Спостережливість, як психічна властивість (К.К. Платонов), є провідною складовою таких інтелектуальних якостей особистості як: допитливість, сприйнятливість, кмітливість, проникливість, відповідальність, тямлючість та ін.

Найвищого розвитку спостережливість набуває у мовленнєвій діяльності. Сміслова (понятійна) спостережливість забезпечує особистості найвищий рівень адекватності відображення дійсності та ефективність її соціалізації.

В структурі спостережливості виокремлюють систему знань, сенсорно-перцептивних, мнемічних, розумових та креативних дій, спеціальних умінь та навичок (особливі способи сприймання, розрізнення, порівняння, орієнтації розуміння, підбору, відбору суттєво значущої інформації).

Розуміння психологічних механізмів, структури, багаторівневої організації спостережливості відповідає запитам практичної діяльності правознавців. Формування спостережливості у правознавців як професійно-

значущої властивості особистості потребує подальшого вивчення цього феномену із залученням практичних наробок і теоретичних узагальнень.

ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИНАМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ ТА КОРОТКОЧАСНОЇ ПАМ'ЯТІ СТУДЕНТІВ - ПСИХОЛОГІВ ПІД ВПЛИВОМ ДОЗОВАНОГО ФІЗИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ ТА ЕНЕРГЕТИЧНИХ НАПОЇВ

Лук'яненко Ірина Анатоліївна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Збереження і зміцнення здоров'я студентів в даний час перетворюється в значущий фактор соціальної, культурної та економічної політики держави. В сучасних умовах розвитку технічного прогресу, коли більшість населення перебуває в умовах гіподинамії, фізичне виховання як елемент здорового способу життя студентської молоді стає важливою складовою розвитку суспільства [1, 2, 4]. Вивчення психофізіологічних особливостей динамічних властивостей нервової системи [3] та короткочасної пам'яті у студентів під дією фізичного навантаження та енергетичних напоїв є актуальним, оскільки в наш час паралельно з розвитком гіподинамії серед молоді, зростає рівень вживання енергетичних напоїв, що з одного боку мотивується необхідністю підтримання оптимального рівня працездатності, а з іншого - є результатом нав'язливої реклами та модними тенденціями.

Проведені нами емпіричні дослідження впливу фізичного навантаження та енергетичних напоїв на динамічні показники нервової системи та короткочасну пам'ять виявили різноспрямовані зміни цих показників. Так, під впливом дозованого фізичного навантаження продуктивність уваги збільшилась, а її точність - зменшилась; зменшилась середня кількість сенсо- моторних реакцій і середня швидкість кожної реакції; зорова короткочасна пам'ять на геометричні фігури збільшилась, але дещо погіршилась слухова короткочасна пам'ять. Самооцінка параметрів психофізіологічного стану не виявила помітних змін самопочуття, активності та настрою у зв'язку з дозованим фізичним навантаженням. За даними спеціально розробленого опитувальника виявилось, що досліджувані, які вважають себе спортсменами відмічають краще самопочуття на парі після занять фізичного виховання, ніж нетреновані досліджувані.

Після вживання енергетичних напоїв помітно зменшилась середня кількість сенсо-моторних реакцій і середня швидкість кожної реакції; істотно збільшилась продуктивність уваги та зменшилась її точність; збільшилась зорова короткочасна пам'ять, але дещо зменшилась слухова. Найбільшою мірою підвищилась самооцінка параметрів психофізіологічного стану, що відобразилось на позитивних змінах самопочуття, активності та настрою.

Таким чином, можна зробити висновок, що дозоване фізичне навантаження під час занять фізичного виховання, що передує іншим заняттям студентів по іншим дисциплінам, не погіршує психофізіологічні показники студентів і не заважає подальшому навчанню у цей день. Що стосується впливу енергетичних напоїв на психофізіологічні показники студентів, то вивчення цього питання потребує додаткових досліджень, оскільки ми одержали різноспрямовані зміни показників і можемо стверджувати лише те, що найбільшою мірою енергетичні напої впливають на суб'єктивні показники самопочуття, активності та настрою.

Список використаних джерел:

1. Бараненко В.А., Рапопорт Л.А. Здоровье и физическая культура студента. - М.: Альфа - М, 2003. - 41 с.
2. Радьш И.В., Юсупов Р.А. Качество жизни и здоровье студенческой молодежи. - Вестник Российского университета дружбы народов, 2005. - № 2. - С.32 - 38.
3. Агаджанян Н.А., Радьш И.В. Качество и образ жизни студенческой молодежи. - Экология человека, 2009. - № 5. - С.5 - 8.
4. Белова Н.И. Парадоксы здорового образа жизни учащейся молодежи. - Социологические исследования, 2008. - № 4. - С. 84 - 86.